

Respostas de Exame: A Primeira Guerra Mundial

1. Características da Guerra de Movimentos (1914) fronte á Guerra de Trincheiras (1915-1916)

A Gran Guerra atravesou fases tácticas radicalmente distintas que definiron a natureza do conflito:

- **A Guerra de Movimentos (1914):** Marcada pola estratexia da ofensiva rápida. Alemaña aplicou o **Plan Schlieffen**, que consistía nun ataque lóstrego sobre Francia a través de Bélxica para evitar unha guerra en dúas fronte. Caracterizouse por grandes desprazamentos de tropas e batallas en campo aberto, como a do **Marne**, onde Francia logrou frear o avance alemán, ou a de **Tannenberg** na fronte oriental. A fronte era aínda inestable e buscábase unha vitoria decisiva en poucas semanas.
- **A Guerra de Trincheiras ou de Posicións (1915-1916):** Tras o fracaso dos plans iniciais, a fronte occidental estabilizouse nunha liña de máis de 700 km de trincheiras desde Suíza ata a Canle da Mancha. A potencia de fogo (metralladoras e artillería) impúxose á mobilidade, facendo que calquera avance fose suicida. Converteuse nunha **guerra de desgaste**, con batallas cruentas como **Verdún** ou o **Somme**, onde se produciron millóns de baixas por ganancias territoriais insignificantes.

Comparación: Mentres que en 1914 se buscaba a ruptura rápida e a manobra táctica, en 1915-1916 a guerra volveuse estática e de resistencia material e psicolóxica. O éxito xa non dependía do movemento do exército, senón da capacidade industrial de cada nación para aguantar o esgotamento de recursos e homes.

2. O papel das mulleres durante a guerra e na posguerra inmediata (1918-1920)

O conflito supuxo un punto de inflexión fundamental na historia de xénero:

- **Durante a guerra:** A mobilización masiva de homes para a fronte creou un baleiro no mercado laboral que foi ocupado polas mulleres. Estas incorporáronse masivamente á **industria pesada e de armamento** (as chamadas *munitionettes*), ademais de desempeñar labores en hospitais de campaña, transportes e administración. Esta experiencia proporcionoulles unha autonomía económica e social sen precedentes, rompendo coa esfera doméstica tradicional.
- **Na posguerra inmediata:** O retorno dos soldados xerou tensións laborais, e moitas mulleres foron presionadas para abandonar os seus postos. Porén, o seu sacrificio e eficiencia foron o argumento definitivo para o recoñecemento de dereitos políticos. Países como Gran Bretaña, Alemaña ou os Estados Unidos concederon o **sufrixio feminino** entre 1918 e 1920 como recoñecemento ao seu papel esencial na vitoria e na supervivencia da retagarda.

Comparación: A guerra funcionou como un acelerador social: de ser unha man de obra de urxencia e substitución, a muller pasou a converterse nun suxeito político de pleno dereito. Aínda que a posguerra intentou restaurar certas estruturas tradicionais, a identidade feminina xa se transformara cara a unha maior independencia.

3. Causas e consecuencias da entrada dos EUA no conflito (1917)

A intervención estadounidense en 1917 desequilibrou definitivamente a balanza:

- **Causas:** O motivo principal foi a decisión alemá de retomar a **guerra submarina total**, que afectaba directamente ao comercio e á seguridade dos civís estadounidenses (antecedente do afundimento do *Lusitania*). A isto sumouse o **Telegrama Zimmermann**, un intento alemán de atraer a México a unha alianza contra os EUA. Finalmente, existía un forte interese económico en asegurar que os aliados gañasen a guerra para poder cobrar os préstamos masivos concedidos pola banca americana.
- **Consecuencias:** A chegada de tropas frescas, créditos e unha capacidade industrial inmensa supuxo un golpe moral e material definitivo para unhas Potencias Centrais xa esgotadas. Militarmente, permitiu lanzar as contraofensivas finais de 1918. A longo prazo, a entrada na guerra

significou o nacemento dos Estados Unidos como a **primeira potencia mundial**, desprazando a hexemonía europea e converténdose no principal acreedor do planeta.

Comparación: Se as causas foron unha mestura de defensa de principios (liberdade de navegación) e intereses económicos, as consecuencias foron de carácter xeopolítico estrutural: o fin do isolacionismo estadounidense e o inicio do “século americano”.

4. O Tratado de Versalles e a Sociedade de Nacións: Dúas caras da paz

A paz de 1919 intentou construír un novo orde mundial baixo mecanismos moi diferentes:

- **O Tratado de Versalles:** Foi un tratado punitivo imposto a Alemaña (o **Diktat**). Baseouse no castigo: perdas territoriais (Alsacia, Lorena, o corredor polaco), desmilitarización absoluta e o pago de reparacións económicas astronómicas. O seu **artigo 231** declaraba a Alemaña como única responsable do conflito, o que xerou un profundo sentimento de humillación e un desexo de revancha que alimentaría o nacionalismo radical futuro.
- **A Sociedade de Nacións (SdN):** Foi unha organización internacional inspirada nos **14 puntos de Wilson**. O seu obxectivo era a seguridade colectiva, buscando resolver conflitos mediante o diálogo, a arbitrase e o desarme para evitar unha nova guerra. Porén, naceu coa debilidade de non contar cos EUA (que non ratificaron o seu ingreso), nin inicialmente cos países vencidos ou a URSS, carecendo ademais dunha forza militar propia para facer cumprir as súas decisións.

Comparación: Existe unha contradición inherente entre ambos: Versalles foi un acto de forza e castigo que sementou o resentimento, mentres que a SdN era un proxecto idealista de cooperación. O fracaso da paz de 1919 reside en que o castigo de Versalles foi tan duro que fixo imposible a reconciliación que a SdN pretendía xestionar.